

Elmar Badermann
arkkitehti

Kaarina Hannuntyttären syntyperä, elämänvaiheet ja jälkeläisiä

Viime aikoina Kaarina Hannuntyttärestä julkaistut kirjat ja näytelmät antavat aihetta tarkastella Kaarinan elämää sukututkijan näkökulmasta. Tässäkin faktat ovat ihmeellisempiä kuin aiheesta tehdyt fiktiot.

Tämä kirjoitus pohjautuu lähdeluettelon Gardbergin, Gillingstamin, Meijer Granqvistin ja Laitakarin tietoihin. Jotta orientoituminen helpottuisi, mainittakoon heti alkuun Kaarinan kolme miestä ja Kaarinan lapset, joista alleviivatut ovat suvun jatkajia:

1. *Juhana-herttua*, myöhemmin Ruotsin kuningas. (21.12.1537–17.11.1592.) 'Kihlaus'.

Lapset:

1. Sofia (1556 Turun linnassa – 1583 Tallinnassa)
2. Augustus (1557 Turun linnassa – 1560 Tukholmassa)
3. Julius (1559 Turun linnassa – 1581 Viipurissa)
4. Lucretia (1560 Turun linnassa – 3.1.1585 Tukholmassa)

2. *Klas Westgöte*, hovijunkkari (- 1563 Tukholmassa). Avioon lokakuussa 1561.

Lapset:

1. Brita (1563–1620)

3. *Lars Hordeel*, Turun linnan käskynhaltija (- 6.6.1591). Avioon 1572.

Lapset:

1. Anna (1573–1646)

Kaarina Hannuntytär Tukholman ja Turun linnassa

Sukututkija Hans Gillingstam löysi Tukholman linnan kirjoista tekstin, jossa mainittiin vuosina 1550 ja 1552–56 Karin Hansintytär -niminen vaatekamaripiika. Juhana-herttua sai oman huoneen Tukholman linnassa jo 1555, mikä viittaa 'seurusteluun'.

Juhana muutti 1556 Turkuun, linnaan. Kaarina asui siellä 1556–61. Syksyllä 1556 häntä kutsuttiin: 'Armollinen rouvamme vaatekamarista'. Aluksi huoneet olivat päällekkäin, salaikäytävällä yhdistettynä, sitten he saivat yhteisen huoneen.

Kaarinalla oli kaikkiaan 4 yhteistä lasta Juhana-herttuan kanssa:

1. Sofia 1556–1583
2. Augustus 1557–1560
3. Julius 1559–1581
4. Lucretia 1560–1585 (1560 Turun linnassa 'lapsenoluita'-juhla.)

Nämä olivat siis Ruotsin kuninkaan Kustaa Vaasan lapsenlapsia. Juhana piti näyttäviä juhlia Kaarinan kanssa Turun linnassa. Juhana ja Kaarina matkustivat yhdessä 1559 Tukholmaan, Kaarina palasi Arborgan kautta Turkuun ja asui 'Herttuan kamarissa' (nyk. sakaristo). Kaarina Hannuntytär ja Augustus matkustivat Tukholmaan 26.6.1560. Augustus kuoli Tukholmassa.

Kustaa Vaasa kuoli 29.12.1560, Erik XIV tuli kuninkaaksi. Juhana (ja Kaarina) palasi

Turkuun syksyllä 1561, ja perhe oli taas koossa. Mukana Ruotsista tuli myös Kaarinan äiti, Ingeborg Åkentytär.

Kaarina Hannuntyttären esivanhemmat

Kirjallisuudessa on Kaarina Hannuntyttären esivanhemmista hyvin erilaisia tietoja. 1880–1930 Kaarinaa on pidetty turkulaisen porvarisuvun, Innamaan jäsenenä. Ruotsalaisen sukututkijan Gillingstamin mukaan Kaarinan isä on kirkkoherra Johannes Nikolai eli Hans Klasson (Kökemäster), joka oli entinen munkki. Tämän isä oli Tukholman porvari Claus Kökemäster (main. 1477–1508), joka oli mahdollisesti saksalaisperäinen.

Äiti oli Ingeborg Åkentytär. Hänet oli nuorena pantu nunnaluostariin (Skokloster). Kun luostari hävitettiin, hän sai miehen nimeltään Hans. Tämän kanssa hänellä oli 2 tytärtä:

1. Anna Hansintytär, josta tuli papin vaimo Sticktomtaan.
2. Karin Hansintytär, joka joutui palvelukseen Tukholman hoviin.

Ingeborg Åkentytär oli valtaneuvos Åke Hansinpoika Tottin avioton, mutta tunnustettu tytär Kerstin-nimisen naisen kanssa.

Tott-suku

Åke Hansinpojasta alkaen Tottin ylimyssukua voidaan seurata 6 sukupolvea Tanskaan asti, alkuperä on 1100–1300-lukujen hämärissä. Suku on vaikuttanut myös Suomessa, mm. Olavinlinnan perustaja oli Kaarina Hannuntyttären äidinsä isänsä velipuoli Erik Axelinpoika Tott. Sotamarsalkka Åke Henrikinpoika Tottin (Kustaa Aadolfin 'lumiaura') komea hautamonumentti on ihailtavana Turun tuomiokirkossa.

Kerstinin esivanhemmat

Kerstinkin oli aviotonta syntyperää. Hän oli Länsi-Göötanmaan tuomari Broder Buthin ja

tämän jalkavaimon Märta Knutintyttären lapsi. Tämä Märta, siis Kaarina Hannuntyttären äidinäidinäiti, käytti omaa vaakunaa (tähten yläpuolella parru), oli siis myös aatelista alkuperää. Jos seurataan vielä eteenpäin, Märthan isä oli kihlakunnantuomari Knut Arvidinpoika, joka oli kuuluisan Stenbock-suvun jäsen. Hän kuoli 1459.

Kaarina Hannuntytär: vaakuna

Kaarina Hannuntytär ei siis ollut mikä tahansa vaatepiika, vaan hänellä oli esivanhempinaan Ruotsin mahtisukujen jäseniä. Myös aateliston aviottomat jälkeläiset olivat kautta aikojen etuoikeutettuja yhteiskunnan jäseniä. Varsinkin tytöille yritettiin järjestää hyvä naimakauppa, pojat kouluttaa.

Ingeborg Åkentytär oli kuitenkin huolisaaan, että suvussa 'aviottomuus' jatkuisi myös tytär Kaarinan kohdalla. Hän tiesi kyllä, ettei Juhana menisi Kaarinan kanssa naimisiin, vaikka oli kihlannut hänet ja saanut 4 perillistä, jo pojan Juliuksen.

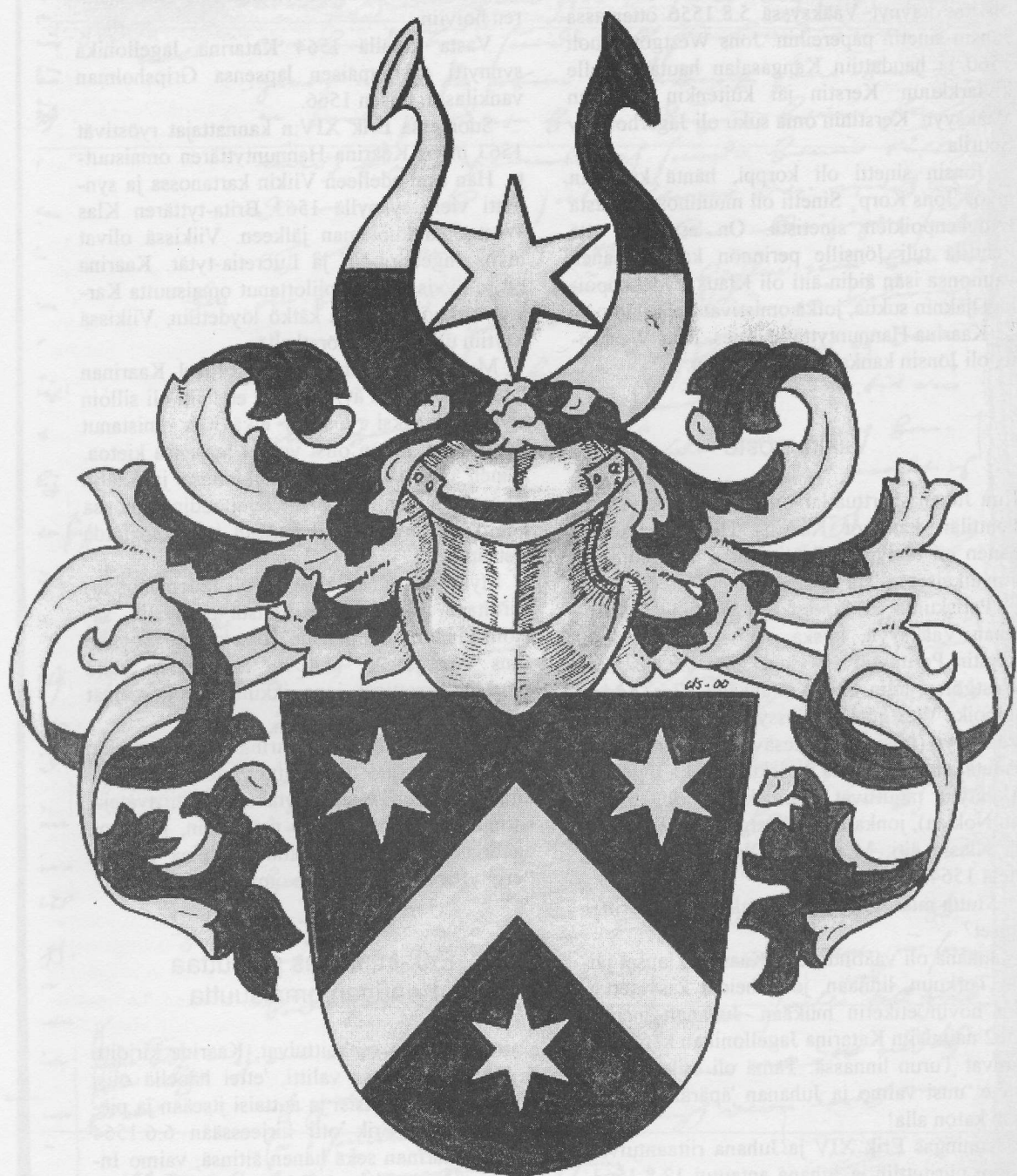
Kaarinan toinen elämä

Eerik XIV:n tultua kuninkaaksi myös Juhana halusi vahvistaa asemansa, hän kosi ja meni naimisiin puolalaisen prinssessan, Katarina Jagellonikan kanssa, vaikka Ruotsi oli virallisesti sodassa Puolan kanssa.

Juhana naitti sitä ennen Kaarinan kamarijunkkarilleen Klas Andersinpoika Westgötele ja lahjoitti Kaarinalle 7.10.1561 kaksi kartanoa, Kangasalan Vääksyn ja Pirkkalan Penttilän (eli nykyinen Siuron Knuutila). 15.10. lisättiin tähän vielä Paraisten Kappelstrand ja neljä pienempää kartanoa.

Penttilä, Vääksy ja Westgöte

Penttilä ja Vääksy olivat 1500-luvulla kuuluneet Westgöten suvulle. Vääksyssä asui eräs Jöns Westgöte vaimonsa Kerstin Perintyttären kanssa, heillä ei ollut lapsia. Jöns Westgöte joutui jossain vaiheessa Kustaa Vaasan epäsuo-

sioon ja joutui testamenttaamaan Penttilän kuninkaalle ja Väaksyn Juhana-herttualle. Juhana oli itse käynyt Väaksyssä 5.8.1556 ottamassa Jönsin sinetin papereihin. Jöns Westgöte kuoli 1560 ja haudattiin Kangasalan hautausmaalle kiviarkkuun. Kerstin jäi kuitenkin asumaan Väaksyyn. Kerstinin oma suku oli Jägerhorn av Spurila.

Jönsin sinetti oli korppi, häntä kutsutiin myös 'Jöns Korp'. Sinetti oli muunnos vanhasta Lydekenpoikien sinetistä. On arvailtu, että Penttilä tuli Jönsille perinnön kautta, hänen vaimonsa isän äidin äiti oli Klaus Lydekenpoika Djäknin sukua, jotka omistivat Penttilän.

Kaarina Hannuntytären mies, Klas Westgöte, oli Jönsin kaukainen sukulainen.

Viikin ryöstö

Kun Juhana-herttua lahjoitti sekä Väaksyn että Penttilän kartanot Kaarina Hannuntytarelle, hänen on täytynyt olla tietoinen Westgöte-suvun aikaisemmista vaiheista.

Pariskunta ei kuitenkaan pystynyt asettumaan Väaksyyn, koska vanha emäntä, leski Kerstin Perintytär eli vielä. Hän oli siis Klas Westgöten äidin äiti! Kuitenkaan Klas Andersinpoika Westgöte ei päässyt koskaan asumaan Väaksyyn (toisin kuin Kesävuoren näytelmässä esitetään). Jo syksyllä pariskunta sekä Ingeborg Åkentytär muuttivat Viikin kartanoon, (nykyisin Nokiaa), jonka Klas Westgöte omisti. Siellä eli Klasin äiti, Margareta Olavintytär leskenä vielä 1564.

Mutta missä olivat tässä vaiheessa Kaarinan lapset?

Juhana oli vaatinut, että Kaarinan lapset jäivät Turkuun, linnaan, jotta heidät kasvatettaisiin hovin etiketin mukaan. Juhanan mentyä 1562 naimisiin Katarina Jagellonikan kanssa he asuivat Turun linnassa. Tämä oli erikoinen tilanne: uusi vaimo ja Juhanan 'äpäralapset' saman katon alla!

Kuningas Erik XIV ja Juhana riitaantuivat, Turku piiritetiin ja Juhana antautui 12.8.1563, hänen koko perheensä, myös Kaarina Hannuntytären lapset Sofia ja Julius, vietiin Ruotsiin Gripsholman linnan vankilaan. Herttuan kannattajat vangittiin ja teloitettiin Tukholmassa,

myös Klas Andersinpoika Westgöte. Ilmeisesti tytär Lucretia jäi Suomeen Ingeborg Åkentyttären hoiviin.

Vasta kesällä 1564 Katarina Jagellonika synnytti ensimmäisen lapsensa Gripsholman vankilassa, toisen 1566.

Suomessa Erik XIV:n kannattajat ryöstivät 1563 myös Kaarina Hannuntytären omaisuutta. Hän asui edelleen Viikin kartanossa ja synnytti vielä syksyllä 1563 Brita-tyttären Klas Westgöten kuoleman jälkeen. Viikissä olivat myös Ingeborg-äiti ja Lucretia-tytär. Kaarina oli jo hyvissä ajoin piilottanut omaisuutta Karunkirkkoon, mutta kätkö löydettiin. Viikissä käytiin usealla ryöstöretkellä.

Myöhemmin kertoi Anna Hordeel, Kaarinan tytär seuraavasta avioliitosta, että äiti oli silloin aivan puhtaaksi ryöstetty eikä hän omistanut riepuakaan, johon olisi voinut lapsensa kietoa. Hänen piti leikata rikki esiliinansa ja kääriä lapsensa siihen, ja hänen lampuodinvaimonsa Penttilästä antoi hänelle nauhan, jolla kapaloita lastaan.

Myös Penttilään Kaarina oli tallentanut tavaroihin, esim. 3 messinkistä pesuvatia, samoin Liedon Loukinaisiin, joka kuului vanhalle Jöns Westgötelle, hän vei aarteitaan. Sieltä ryöstäjät irrottivat jopa ikkunalasit ja veivät mukaansa.

Kun myöhemmin Kaarina laati luettelon ryöstetystä tavarasta oikeutta varten, siinä mainitaan kullatut ketjut, pöytähopeita, tinavateja, sormuksia. Myös Väaksy ryöstettiin, kartanon historiassa on sivukaupalla luetteloa Kerstin Perintytären kadonneesta omaisuudesta.

Erik-kuningas palauttaa Kaarinan omaisuutta

Kun ajat vähän rauhoittuivat, Kaarina kirjoitti Erik-kuninkaalle ja valitti, 'ettei hänellä olisi mitään, millä ravitsisi ja auttaisi itseään ja pieniä lapsiaan'. Erik otti kirjeessään 6.6.1564 'vaimo Kaarinan sekä hänen äitinsä, vaimo Ingeborg Åkentyttären ja lapset meidän kunink. rauhaamme, turvaamme ja suojeluksemme kaikkea väkivaltaa ja vääryyttä vastaan'.

Kaarina siis sai takaisin kaikki Juhana-herttuan lahjoittamat tilat irtaimistoiheen, siis Pent-

I have been thinking of you very much lately
 and wondering how you are getting on
 I hope you are well and happy
 I have been very busy lately
 but I have managed to find some time
 to write you a few lines
 I have been thinking of you very much lately
 and wondering how you are getting on
 I hope you are well and happy
 I have been very busy lately
 but I have managed to find some time
 to write you a few lines

Yours truly
 J. B.

tilän ja Vääksyn, vuotta myöhemmin myös Kappelstrandin.

Tässä vaiheessa (1564) Kaarina muutti Viikistä Vääkseen, jossa eli vielä Kerstin Perintytär. Tämä kuoli 1565.

Westgöten Viikin kartano Nokialla sijaitsi rannalla, paikka on nykyään tasoitettu eikä jälkiä kuulemma enää Kaarinan ajalta näy. Nykyinen kartano on siirretty ylemmäksi.

Kaarina Hannuntytär omisti Viikin kartanon 1563–66. Sen jälkeen vouti Erik Simonpoika Skalm omisti sen 1566–90, kunnes se palasi Kaarina Hannuntyttären tyttarelle Brita Westgötelle ja tämän aviomiehelle Kaarle Gustavinpoika Stenbockille 1590–1609. Seuraavat omistajat olivat sitten Kaarinan tyttärentytär Brita de la Gardie miehineen 1610 alkaen.

Kaarinan kolmas elämä

Vuonna 1568 Juhanasta tuli Ruotsin kuningas ja vuorostaan Erik joutui vankilaan. Jo 16.11.1568 Kaarina sai Juhanalta kirjeen, jossa tämä vahvisti hänelle Vääksyn omistusoikeuden, mutta vielä monta vuotta hän kävi oikeutta saadakseen ryöstetyn irtaimistonsa takaisin.

Vuonna 1572 Kaarina Hannuntytär meni naimisiin naapurinsa Lars Henrikinpoika Hordeelin kanssa. Tämä asui Kangasalan Liuksialan kuninkaankartanossa. Hänen sukunsa oli Kokemäen Ylistaron kylästä kotoisin.

Tytär Anna Hordeel syntyi 1572. Kaarinan muutkin lapset elivät nyt Vääkssyssä: Sofia, Julius, Lucretia ja Brita. Kuningas Juhana III piti hyvää huolta lapsistaan. Lars Henrikinpoika Hordeel aateloitiin 3.10.1576. Aluksi hän oli Kokemäen läänin käskynhaltija. Lapset Sofia, Julius ja Lucretia aateloitiin nimellä 'Gyllenhielm' 1577. He saivat kartanoita ja taloja ympäri Suomea, Sofia esim. 57 taloa Lounais-Suomessa.

Juhana haki tyttärensä Sofian jo 1576 Tukholman linnaan oppimaan hovitapoja prinsessa Elisabetin hovinaisena. Tämä oli Juhanan nuorin sisar. Sofia tutustui hovissa ranskalaiseen sotapäällikköön Pontus de la Gardiehin. He menivät naimisiin 15.2.1580.

Poika Julius määrättiin 27.3.1580 Turun linnan käskynhaltijaksi, myös Hordeel sai touko-

kuussa komennon Turkuun, joten koko perhe muutti toukokuussa 1580 linnaan. Näin Kaarinasta tuli jälleen linnan ensimmäinen nainen! Mukana oli siis 1580 myös 16-vuotias Brita Klauntytär sekä 7-vuotias Anna Larsintytär, syyskuussa myös Lucretia ja Sofia muuttivat linnaan, koska Pontus oli sotaretkellä. Häkin pistäytyi siellä välillä, vain Juhana-herttua ei ehtinyt käydä Turussa, vaikka suunnitteli sitäkin.

Turun linnaan palasi vanha loisto, rakennustyöt aloitettiin jälleen, Kaarinan ympärillä seurapiirielämä kukoisti. Ryytitarhoja perustettiin, räätäliellä oli paljon töitä.

Lokakuussa 1580 Pontus de la Gardie ja Julius Gyllenhielm saapuivat Viipuriin, mukana 7000 miestä. Tämän jälkeen tapahtuu kuuluisa Käkisalmen valloitus.

Kaarinan elämän loppuvaihe

1585 jälkeen Kaarina Hannuntytär vetäytyi jälleen Vääkseen. 1591 Juhana moitti Lars Hordeelia, että tämä oli hoitanut huonosti tehtäväänsä Turun linnassa ja oleskeli aivan liian paljon Vääkssyssä.

Lars Hordeel kuoli 6.6.1591, hänet haudattiin Kangasalan hautausmaalle 13.6.1591. Kaarina eli viimeiset vuodet Vääkssyssä, ehkä hän seurusteli naapurinsa Kaarina Maununtyttären kanssa?

Kaarina Hannuntytär kuoli 1596, ilmeisesti juuri ennen kuin nuijamiehet tulivat Vääkseen joulukuussa 1596. Hänet haudattiin todennäköisesti vanhaan Kangasalan kirkkoon miehensä viereen. Tutkija Juhani Rinne löysi kuitenkin 1922 Turun tuomiokirkon kaivauksissa hautakiven, jossa oli Kaarina Hannuntyttären vaakuna. Vuonna 2000 ei kukaan Turun tuomiokirkossa voinut osoittaa tällaista kiveä, Rinteen kaivaukset luokiteltiin myös harrastelijamaisiksi.

Pontuksen lapset

Sofia Gyllenhielm kuoli kesäkuussa 1583 lapsivuoteeseen. Hänet on haudattu Tallinnan tuomiokirkkoon, jossa on muistomerkkinä komea

näköispatsas. Hänen puolisonsa oli Pontus de la Gardie (n. 1530–85). Hän hukkui Narvajokeen. Hänet on haudattu Tallinnan tuomiokirkkoon (sama muistomerkki).

Kun Sofia kuoli ja 53-vuotias Pontus oli 3 pienen lapsen kanssa Tallinnassa, Kaarina Hannuntytär otti nämä ensiksi Turun linnaan, sittemmin Vääksyyn ainakin vuoteen 1589, jolloin isoisa Juhana III otti heidät luokseen Tukholman linnaan.

Pontuksella oli avioton tytär, Elisabet Pontuksentytär, joka auttoi lastenhoidossa Turun linnassa ja Vääksyssä Sofia Gyllenhielmin kuoltua.

Sofian ja Pontuksen lapset olivat:

1. Brita Pontuksentytär (1581–11.8.1645).

Pso 1: 25.9.1614 Turun linnassa kenraaliversti Jesper Mattsinpoika Krus, (-1.11.1622) sittemmin sotamarsalkka, ritari. Haud. Turun tuomiok., sittemmin Tukholmaan Suurkirkkoon. Brita rakennutti miehensä ja oman muistomerkkinsä jo 1628.

Pso 2: 25.10.1631 Gabriel Gustafinpoika Oxenstierna (5.6.1587–27.11.1640).

Brita sai isältä talon Tukholman Svartmunkegatanilla, 1620 rakennettiin uusi talo, joka on edelleen paikalla Svartmannagatanilla. Brita omisti Lempisaaren tilan Turusta luoteeseen, joka oli suvun omistuksessa vielä 1764. Omisti myös Harvialan ja Jokioisen, Nokian ja Viikin kartanot. Britalla ja Jesperillä oli 5 lasta, Johan ja Lars jäivät eloon. Suku: Krus af Gudhem.

2. Johan Pontusson de la Gardie (31.5.1582–10.3.1640) oli Turun linnan käskynhaltija. Kun hän otti vastaan kuningas Kustaa II Adolfin 1614, ilta-aterian aikana tuli pääsi irti ja linna tuhoutui. Pso 1609: Catharina Oxenstierna (1574 jälk.–ennen 6.3.1625).

Heillä oli 7 tytärtä. Esim. Beatan toinen puoliso oli kuuluisa Suomen kenraalikuvernööri Pietari Brahe (18.2.1602–12.9.1680). Sofia-tyttären jälkeläisiä ovat monet ruotsalaiset ja suomalaiset aatelis- ja porvarissuvut: Wrede, Posse, Armfelt, von Essen, Ramsay. Jälkeläisiin kuuluu myös helsinkiläinen antikvaari-kauppias Cecil Hagelstam ja professori Johan Magnus von Wright. Catharina-tyttären jälkeläisillä on nimet Klinckowström ja Björkenheim (Suomesta).

3. Jakob de la Gardie (20.6.1583–1652) oli kuuluisin sisaruksista, 'laiska Jaakko'. Sotamarsalkka. Hän vapautti 1610 Moskovan puolalaisista, valloitti uudelleen Käkisalmen. Pso: Ebba Brahe, joka oli Kustaa II Adolfin nuoruuden rakastettu. Jakobstad (Pietarsaari) on Ebban perustama.

Jaakolla oli ainakin 1 avioton poika. Hän oli Innaman talosta Turusta, hänet haudattiin 'pienenä poikana' 27.5.1619 Turun tuomiokirkkoon.

Pariskunta sai 14 lasta, puolet kasvoivat täysi-ikäisiksi. Jälkeläiset haarautuvat Ruotsissa de la Gardie-, Stenbock-, Lewenhaupt-, Posse-, Banér-, Ribbing- ym. sukuihin, ja Creutz-sukua myöten myös moniin suomalaisiin: Ramsay, von Born, von Willebrand, Ehrnrooth, von Haartman, von Bonsdorff. Eräs Serbian hallitsijasuku, Karageorgewitsch, polveutuu niinkään Kaarina Hannuntytärestä.

Meillä tunnettuja henkilöitä ovat esim.:

- Jörn Donner, kirjailija,
- Georg Henrik von Wright, akateemikko,
- Sven Olof Palme, ent. Ruotsin pääministeri,
- Lennart Segerståle, taiteilija,
- Carl Gustav Emil Mannerheim, marsalkka, tasavallan presidentti,
- Louis Sparre, taiteilija,
- Pauli Blomstedt, arkkitehti,
- Bo Carpelan, kirjailija,
- Eugen Schauman,
- Carl Wilhelm Rosenlew, Pori, (1873 -)
- Otto Iivari Meurman, professori ja opettajani,
- Carl-Erik Creutz, radiokuuluttaja,
- C. J. Gardberg, professori,

Lisäksi on Ruotsissa 245 aatelis- ja 113 porvarissukua (1923 Meijer Granqvistin mukaan), mm. Evert Taube.

Kihlatut ja kuolemat

Kaarina Hannuntytären poika Augustus kuoli Ruotsissa vain n. 3 vuoden ikäisenä, 10 päivää ennen Kustaa Vaasaa. Ehkä tämä ehti vielä nähdä lapsenlapsensa. Augustus haudattiin Tukholman suurkirkkoon 19.9.1560.

Poika Julius menehtyi Viipurissa ehkä johonkin tautiin, kun uutena vuotena 1580/81 ei ollut taisteluja. Hänet haudattiin ensiksi Viipu-

rin linnan kappeliin 7.1.1581 ja lopullisesti vasta 2 vuotta myöhemmin, helmikuussa 1583 Viipurin vanhan tuomiokirkon lattian alle muurattuun hautaholviin. Myös Mikael Agricola on haudattu samaan kirkkoon. Kirkko on nykyisin rauniona, lattia avattu ja sotkettu.

Julius oli kihloissa erään tiedon mukaan Pietari Brahe vanhemman tyttären Katarinan kanssa, joka oli syntynyt Tukholmassa 1556.

Tytär Lucretia kuoli niinkään naimattomana Tukholmassa 3.1.1585. Hän oli kihloissa Karl Gustafinpoika Stenbockin kanssa, joka oli Pontuksen neuvonantaja Viron sotaretkellä. Myöhemmin Stenbock meni naimisiin Kaarina Hannuntyttären toisen tyttären, Brita Klauntytär Westgöten kanssa.

Kaarina Hannuntyttären ja Klas Westgöten jälkeläiset:

Brita Westgöte (1563–1620) pso 22.4.1593 Turun linnassa vapaaherra Carl Gustafinpoika Stenbock (n. 1550–10.1.1609). Häissä kävi myös Kaarina Hannuntytär. Stenbock omisti mm. Viikin kartanon. Ammatti: Sotilasura, vaihteleva menestys. Kalmarin käskynhaltija, vangittu Gripsholmassa. Molemmat on haudattu Västeråsin tuomiokirkkoon.

Lapset:

1. Claes, (- 1632)
2. Abraham (1616–hukkui 1632), naimaton,
3. Gustav, kuoli nuorena,
4. Christina Sofia (1603–26.7.1661).

Pso 28.2.1624 Per Nilsson Natt Och Dag (1584–1634). Tämä oli Perin toinen avioliitto. Oli kanslianeuvos Itä-Göötanmaalla Ruotsissa. Pariskunnan jälkeläiset ovat enimmäkseen Ruosissa asuvia aatelissukuja Natt och Dag, Rudebeck, Falckenberg, Bonde.

1600-luvun Bonde-suvun jälkeläisiä ovat Clodt-suvun jäsenet Pietarissa ja sen jälkeen Järnefeltit Suomessa, mm.:

- Arvid Järnefelt (1861–1932), kirjailija,
- Armas Järnefelt, kapellimestari, säveltäjä,
- Aino Järnefelt, Jean Sibeliuksen puoliso sekä heidän lapsensa:

- Ruth Snellman, näyttelijä,
- Jeanne Margareta Sibelius, pso: Jussi Jalas, kapellimestari,
- Heidi Kristina Sibelius, pso: Aulis Blomstedt, arkkitehti ja opettajani.

Kaarina Hannuntyttären ja Lars Hordeelin jälkeläiset:

Anna Larsintytär Hordeel jäi äitinsä kuoleman jälkeen asumaan Vääkseen, jonka piti tulla Gyllenhiemille. Kaarle-herttua määräsi kuitenkin toisin: Annalle vahvistettiin vanhempiensa kartanot Vääksey ja Penttilä. Hän saneli 1646 testamentin, jossa on kertomuksia Kaarinan elämästä. Siinä kuuluu katkeruus sisaruksille perinnönjaon vuoksi. Säilynyt on myös laaja luettelo jäämistöstä.

Testamentti ja selväkirjoitus ovat Upsalassa de la Gardien arkistossa, kopiot niistä saatiin Uumajan yliopiston avulla, käännös: fil. maist. Mirja Fjällström ja hist. opisk. Ella Viitaniemi.

Anna Larsintytären puoliso oli Hans Mårteninpoika Boije af Gennäs (1581–1617), Novgorodin linnan komentaja.

Lapset:

1. Margareta (1604–1668).

Pso 1: Henrik Horn af Kanckas (- kaatunut 1629).

Pso 2: Arvid Forbus (1598–1665).

2. Karin (-1670), joka sai Penttilän, pso: Axel Stålbarm (-1656).

3. Mårten (-1628).

4. Hans (-kaatunut 1631).

5. Sofia (1613–1657), pso 1: Hans Ekholt (-1637), pso 2: Erik Welsk (- n. 1650).

6. Anna (1614–1671) sai Vääkseen, pso: Gustaf Ille (-1670), lakimies, Vääksey.

Gustav Illen ja Anna Boijen lapset:

Vain tytär Sofia jäi eloon, pso: Johan Giös (1647–1697), majuri, laamanni. Vääksey. Heillä oli elossa 4 lasta:

1. Anna Kristina, pso Klas Ugglä. He saivat Vääkseen.

2. Brita Katarina, pso Gustaf Adolf Finckenberg, kapteeni.
3. Sofia Giös (1674–1699), pso: Lorents Hästesko-Fortuna (1665–1705 Liettua), ratsumestari.
4. Karl Gustaf, ratsumestari.

Klas Ugglan tuli mielisairaaksi, hänellä ja Annalla oli 5 poikaa, järjestyksessä toinen peri Vääksyn, kolmas tuli Brödtorpin kantaisäksi. Hästeskon suvun kautta suku jatkui Rotkirch-, von Morian- ja von Bornin sukuihin, joiden jälkeläisten joukosta löydämme taas Lennart Segerstrålen, Olof Palmen jne.

Pertti Laitakarin selvityksessä Anna Hordeelin jälkeläiset on kymmenittäin suomalaisia vaikuttajasukuja, kuuluisia henkilöitä ovat mm:

- Kustaa Mauri Armfelt, valtiomies ym. (1757–1814),
- Runar Schildt, kirjailija,
- Risto Rytö, tasavallan presidentti,
- Per Olof Palme, Ruotsin pääministeri (1927–1986),
- Rolf Nevanlinna,
- Georg Henrik von Wright,
- Otto Iivari Meurman,
- Lars Gestrin,
- Taina Elg,
- Jörn Donner,
- Jussi Pekka Alanen,
- Wenzel Hagelstam, jne.

Mainittakoon lopuksi, miksi olen niin kiinnostunut Kaarinasta. Myös omat lapseni ensimmäisestä avioliitosta ovat Kaarinan jälkeläisiä sekä Sofia Gyllenhielmin että Anna Hordeelin kautta (15 sukupolvea).

Mitä Kaarinasta on jäljellä?

Hänestä ei ole vielä löytynyt kuvaa, tiedot hänen elämästään muuttuvat kirjailijoiden mielikuvituksessa. Ruotsista on vaikeata saada arkistotietoa, ilmeisesti vielä hävetään kuninkaan 'avovaimoa'. Vasta Sofia Gyllenhielmiä kunnioitetaan aatelistaisena. Turun linnassa Kaarina Hannuntyttären nimeä kunnioitetaan, vaikka hänen käyttämiään huoneita on osittain varasto-

na. Ainoita jälkiä on Kangasalan Vääksyn kartanossa: vanha kellari, joka ilmeisesti on vielä Kaarinan ajalta, sekä hänen istuttamansa lehmuskuja.

Lähteet

Gardberg, C. J.: Turun linnan kolme Katarinaa, 1986.

Gillingstam, Hans: Sofia Gyllenhielms moderne härstamning, Genos 2/1950.

Hordeel, Anna Laurintytär: 'Tunnustus' (testamentti) 1646.

Jutikkala, Eino: Vääksyn kartanon historia, 1939.

Kesävuori, Saara: Kaarina Hannuntytär, näytelmä. Tampereen Teatteri 2001.

Laitakari, Pertti: Sofia Gyllenhielmin ja Anna Hordeelin jälkeläiset, tietokonekanta 2001.

Larin-Kyösti: Balladi Kaarina Hannuntyttärestä 1913.

Meijer Granqvist, Paul: Gustaf Vasas avkomm-lingar. 1923.

Pohjolan-Pirhonen, Ursula: Suomen herttua Juhana, romaani 1964.

Tuominen, Pirjo: Kaarina Hannuntytär, romaani 1999.

Näyttely: Kolme Katariinaa. Turun linna 2001.

Lukuisia kirjoituksia Suomen historiaa koskevissa kirjoissa.

Kuvatekstit

Sivu 5. Kaarina Hannuntyttären vaakuna, uudelleen sommitellut Anders Segersven.

Sivu 7. Osa Anna Hordeelin testamenttia.

Sivu 11. Kaarina Hannuntyttären istuttama lehmuskuja Kangasalan Vääksyn kartanossa. Kuvannut Elmar Badermann.